

ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๑๒๗

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในหน่วยงานของรัฐ

กราบเรียน/เรียน นรม., รอง-นรม., รัฐ-นร. กระทรวง ทบวง กรม

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
ที่ ปช ๐๐๐๒/๐๐๕๕ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้เสนอ
มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในหน่วยงานของรัฐ มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา
ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ ลงมติรับทราบ
มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในหน่วยงานของรัฐ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอ และให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐ
รับไปประกอบการพิจารณาดำเนินการต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ (อย่างยิ่ง)

(นายวินัย เครืองาม)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักบริหารการประชุมคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๕๐๐๐ ต่อ ๓๒๗

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๕๐๖๔

๒๕๕-๑๔

หมายเหตุ นรม. จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ได้แจ้งให้กระทรวง ทบวงกรม ทราบด้วยแล้ว
รอง-นรม., รัฐ-นร. จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ได้แจ้งให้กระทรวง ทบวง กรม ทราบ
ด้วยแล้ว

ที่ ปช 0002/00๑๕

สำนักงาน ป.ป.ช.

ถนนพิษณุโลก กทม. 10300

5 กุมภาพันธ์ 2545

เรื่อง มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในหน่วยงานของรัฐ

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารเรื่องมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในหน่วยงานของรัฐ
จำนวน 100 ชุด

ด้วยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้พิจารณาเห็นว่า ปัจจุบันการทุจริตคอร์รัปชันเป็นภัยร้ายแรงที่คุกคามความมั่นคงของประเทศ เป็นตัวก่อปัญหาตามมามากมายหลายประการ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ปัญหาวิกฤตต่าง ๆ ที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในประเทศขณะนี้ เป็นวิกฤตที่มีสาเหตุมาจากกระบวนการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งมีการร่วมมือกันทั้งภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคการเมือง ทำให้การทุจริตมีลักษณะที่ซับซ้อน ยากที่จะป้องกันและปราบปรามให้หมดสิ้นไปได้โดยง่าย ประกอบกับกลไกต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริตในปัจจุบันส่วนมากจะทำหน้าที่เพียงการตรวจสอบกระบวนการทุจริต ซึ่งเป็นองค์ประกอบภายนอกหรือภายหลังที่มีการทุจริตเกิดขึ้นแล้ว จึงอาจไม่เพียงพอที่จะทำให้กระบวนการทุจริตเกิดความเกรงกลัว และไม่สามารถป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อนำกระบวนการทุจริตมาพิจารณาถึงองค์ประกอบต่าง ๆ แล้ว เห็นได้ว่าการทุจริตเกิดจากความร่วมมือกันของภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคการเมือง โดยมีภาคราชการเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด เพราะระบบการบริหารประเทศมีภาคราชการ ได้แก่ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารและพัฒนาประเทศ โดยมีรัฐมนตรีเป็นผู้กำกับดูแล และมีหัวหน้าส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน โดยมีกฎหมายกำหนดหน้าที่และให้อำนาจไว้ ถ้าหากกำหนดให้มีกลไกที่สามารถบังคับให้ภาคราชการไม่สามารถให้ความร่วมมือ หรือให้ความร่วมมือในการทุจริตกับภาคเอกชนและภาคการเมืองได้ยากขึ้น โดยกำหนดให้

/ทุกหน่วยงาน...

ทุกหน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการสร้างระบบการควบคุมการปฏิบัติงานภายใน เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ก็น่าจะเป็นส่วนเสริมกลไกอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้วให้สามารถบรรลุผลในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้สมบูรณ์ขึ้น

ดังนั้น เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศ และการบริหารงานภายในหน่วยงานภาครัฐมีประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์มากขึ้นในทางปฏิบัติ สมควรกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานตั้งแต่ระดับกรมขึ้นไป รวมทั้งรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ ต้องถือเป็นนโยบายสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะต้องมีหน้าที่ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในหน่วยงานอย่างเข้มงวดและจริงจังมากขึ้น โดยเห็นควรกำหนดให้ทุกหน่วยงานต้องถือปฏิบัติและดำเนินการ ดังนี้

1. รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง อธิบดี ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ มีหน้าที่หรือภารกิจที่สำคัญที่จะต้องดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในหน่วยงานที่กำกับดูแลรับผิดชอบให้หมดไปหรือลดลงให้มากที่สุด โดย

1.1 ศึกษา วิเคราะห์ กฎหมาย ประกาศ ระเบียบ คำสั่ง ที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ทั้งหมดรวมถึงพฤติการณ์การทุจริตของเจ้าหน้าที่ในสังกัดที่เคยเกิดขึ้นแล้วในงานแต่ละหน้าที่ และเสนอแนะให้มีการแก้ไขปรับปรุง กฎหมาย ประกาศ ระเบียบ คำสั่ง และวิธีการปฏิบัติราชการให้เกิดระบบควบคุมการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตภายในหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลอย่างจริงจัง

1.2 จัดทำแผนงานโครงการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในหน่วยงาน ให้สามารถลดการทุจริตได้ภายในระยะเวลาและเป้าหมายที่กำหนด และต้องกำหนดให้มีหน่วยงานหรือคณะกรรมการ หรือคณะทำงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามแผน พร้อมทั้งประเมินผลการดำเนินการตามแผน

1.3 แผนงานโครงการตามข้อ 1.2 ต้องจัดทำให้เสร็จภายในหกเดือน นับแต่วันที่รับทราบนโยบายนี้

1.4 การดำเนินการตามข้อ 1.2 ให้จัดส่งให้สำนักงาน ป.ป.ช. และเผยแพร่ให้สาธารณะทราบด้วย

2. รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง อธิบดี หรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหน่วยงานใด ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการ หรือเพิกเฉยไม่สนองต่อมาตรการข้างต้น หรือไม่สามารถลดการทุจริตภายในหน่วยงานที่กำกับ ดูแล รับผิดชอบได้ ให้ถือว่าไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารงาน

รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้พิจารณาเห็นสมควรเสนอมาตรการดังกล่าวข้างต้นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงานโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา 19 (8) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายโอภาส อรุณินท์)

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

สำนักป้องกันการทุจริต 1

โทร 0-2282-3161 – 5 ต่อ 606

โทรสาร 0-2280-0140

เรื่อง มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ภายในหน่วยงานของรัฐ

ปัจจุบันเป็นที่รับรู้กันในสังคมทั่วไปว่า การทุจริตคอร์รัปชันถือเป็นภัยร้ายแรงที่คุกคามความมั่นคงของประเทศ ซึ่งเป็นตัวก่อให้เกิดปัญหาตามมาอย่างมากมายหลายประการ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ปัญหาวิกฤตต่าง ๆ ที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในประเทศขณะนี้ เป็นวิกฤตที่มีสาเหตุมาจากกระบวนการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งมีการร่วมมือกันทั้งภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคการเมือง ทำให้การทุจริตมีลักษณะที่ซับซ้อน ยากที่จะป้องกันและปราบปรามให้หมดสิ้นไปได้โดยง่าย

ภัยร้ายแรงที่เกิดจากการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ได้มีการพยายามดำเนินการทุกวิถีทางที่จะหาทางขจัดให้หมดไปหรือให้ลดน้อยลงมากที่สุด แต่กลับปรากฏว่ามีแนวโน้มการแพร่ระบาดกระจายไปในทุกหน่วยงานของรัฐ อันเป็นสิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนว่า กระบวนการทุจริตทำให้เกิดความเกรงกลัวไม่ ชำร่วยยิ่งกว่านั้นกรรมวิธีในการทุจริตยังได้หาช่องทางและพัฒนาตัวเองตลอดมา

กระบวนการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในอดีตที่ผ่านมา รัฐบาลทุกรัฐบาล จะเน้นไปที่การกำหนดให้มีองค์กรหรือหน่วยงานกลางขึ้นมาทำหน้าที่ดังกล่าว เช่น คณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ (ก.ต.ป.) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในวงราชการ (ป.ป.ป.) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (ค.ต.ง.) เป็นต้น โดยกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุม ตรวจสอบ ติดตาม การปฏิบัติงานของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ และเสนอมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตต่อรัฐบาล

สำหรับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในหน่วยงานของรัฐ ก็ได้มีการกำหนดไว้เช่นกัน โดยกำหนดให้มีผู้ตรวจสอบภายในทำหน้าที่ตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายเงินงบประมาณแผ่นดินของหน่วยงานของรัฐ และนอกจากนั้นก็จะมีผู้ตรวจราชการกรม ผู้ตรวจราชการกระทรวง ทำหน้าที่ตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงานภายในหน่วยงานของรัฐ และรายงานผลการตรวจสอบให้ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต

/กระบวนการ...

กระบวนการในการป้องกันและปราบปรามทั้งภายนอกหน่วยงานและภายในหน่วยงาน ทั้งสองประการที่กล่าวข้างต้นที่ได้มีการดำเนินการมาแล้วก็ยังไม่สามารถทำให้ผู้ทุจริต หรือกระบวนการทุจริตเกรงกลัวหรือลดน้อยลงได้ เนื่องจากองค์กรกลางที่ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปราม การทุจริตที่ได้มีการจัดตั้งขึ้นมา มีขีดความสามารถจำกัด ทั้งในด้านงบประมาณ อัตรากำลัง และอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ทำให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตกระทำได้ผลเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ส่วนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในหน่วยงานของรัฐที่มีผู้ตรวจสอบภายใน และผู้ตรวจราชการ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยหัวหน้าส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ ก็มีขีดความสามารถหรือ อำนาจหน้าที่ที่จำกัด เนื่องจากมีอัตรากำลังที่น้อยมาก รวมทั้งมีหน้าที่เพียงทำการตรวจสอบและติดตาม การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐภายในหน่วยงาน แล้วรายงานผลให้หัวหน้าส่วนราชการ หน่วยงาน ของรัฐและรัฐวิสาหกิจที่แต่งตั้งทราบเท่านั้น หัวหน้าส่วนราชการฯ จะไม่ค่อยให้ความสำคัญมากนัก รวมทั้งถ้าหัวหน้าส่วนราชการไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายใน หน่วยงานด้วยแล้ว การรายงานของผู้ตรวจสอบภายในและผู้ตรวจราชการก็จะไม่ได้รับการตอบสนองในการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในหน่วยงานแต่ประการใด

เมื่อระบบและกลไกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ผ่านมาแล้วตามทีกล่าว ไม่สามารถทำงานได้อย่างบรรลุผล จึงทำให้ทุกฝ่ายได้ตระหนักถึงปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหา การทุจริตที่บ่อนทำลายสังคมมาเป็นเวลานาน จึงได้เกิดการริเริ่มและแรงสนับสนุนจากประชาชนภาคต่าง ๆ ผลักดันให้มีการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้เป็นระบบที่เกิดความโปร่งใสสุจริตขึ้น โดยมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดกรอบกติกาหลักในการสร้างกฎหมาย และกลไกในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินการของรัฐ และป้องกันการ ทุจริตทั้งในภาคราชการและภาคการเมือง ซึ่งในปัจจุบันได้มีกฎหมายใหม่ที่ได้ประกาศใช้ตามบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งองค์กรอิสระจากฝ่ายรัฐบาล ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริต เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น โดยได้เพิ่มอำนาจหน้าที่และเปลี่ยนรูปแบบของ องค์กรที่เคยมีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และที่เกี่ยวข้องกับกรอบกติกาและกลไกในการดำเนินการ ต่าง ๆ ของรัฐ

สำหรับการใช้อำนาจรัฐโดยฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลนั้น ที่ผ่านมารัฐบาลทุกรัฐบาลจะมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปรับปรุงระบบบริหารราชการ รวมทั้งการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้อย่างกว้าง ๆ ด้วย เช่น

- ปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมให้สามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเสมอภาค

- ปรับปรุงระบบงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจให้เป็นระบบเปิด โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น ปราศจากการเลือกปฏิบัติและเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม

- ปรับปรุงคุณภาพข้าราชการในการทำงาน โดยเน้นผลงาน การมีคุณภาพ ความซื่อสัตย์ สุจริต การมีจิตสำนึกในการให้บริการประชาชน และมีความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ ทำงานคุ้มค่ากับผลตอบแทน และส่งเสริมขวัญกำลังใจข้าราชการ

- ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในวงราชการและวงการเมือง พัฒนาระบบบริหารราชการของหน่วยงานที่มีอยู่ให้บุคลากรมีความพร้อมและทำงานประสานกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจุบันพิจารณาถึงภาพรวมแล้วจะเห็นได้ว่ามีกฎหมายและองค์กรต่าง ๆ ที่เป็นกลไกทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริตจำนวนมาก ซึ่งน่าจะเพียงพอที่จะขจัดหรือลดกระบวนการทุจริตได้แล้ว แต่ถ้าพิจารณาจากข้อเท็จจริงของกระบวนการทุจริตซึ่งเกิดจากความร่วมมือกันของภาคราชการ ภาคการเมือง และภาคเอกชน รวมทั้งปัจจุบันความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วและซับซ้อน ประกอบกับภาคธุรกิจเอกชนมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง ทำให้รูปแบบและเครือข่ายของการทุจริตพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว กลไกต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ ซึ่งส่วนใหญ่จะทำหน้าที่เพียงการตรวจสอบกระบวนการทุจริตซึ่งเป็นองค์ประกอบภายนอก หรือภายหลังที่มีการทุจริตเกิดขึ้นแล้ว จึงอาจไม่เพียงพอที่จะทำให้กระบวนการทุจริตเกิดความเกรงกลัวได้อย่างแท้จริง หรืออาจจะช่วยป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้ไม่ทั้งหมด แต่ถ้าหากนำกระบวนการทุจริตมาพิจารณาถึงองค์ประกอบต่าง ๆ แล้ว จะเห็นได้ว่าการทุจริตเกิดจากความร่วมมือกันของภาคราชการ ภาคการเมือง และภาคเอกชน โดยมีภาคราชการเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด เพราะระบบการบริหาร รัฐจะมีภาคราชการเป็นผู้ปฏิบัติหรือผู้กระทำการหรือเป็นส่วนที่ลงมือกระทำ โดยมีกฎหมายกำหนดหน้าที่และให้อำนาจไว้

/ดังนั้น ถ้าหาก...

ดังนั้น ถ้าหากกำหนดให้มีกลไกที่สามารถบังคับให้ภาคราชการไม่สามารถให้ความร่วมมือ หรือให้ความร่วมมือได้ยากขึ้น ในการร่วมทุจริตกับภาคการเมืองและภาคเอกชนก็น่าจะเป็นส่วนเสริมกลไกอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้วให้เกิดผลในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้สมบูรณ์ขึ้น

ภาคราชการซึ่งมีส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ เป็นกลไกสำคัญของฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารและพัฒนาประเทศตามนโยบายที่รัฐบาลกำหนด โดยมีรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนด และมีหัวหน้าส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ รับผิดชอบดำเนินการ ซึ่งในการปฏิบัติ หัวหน้าส่วนราชการได้รับมอบให้มีทั้งอำนาจและหน้าที่ ในส่วนของอำนาจนั้นมีทั้งอำนาจในการบริหารหน่วยงาน สามารถควบคุมและให้คุณให้โทษแก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานได้ตามที่กฎหมายกำหนด และสามารถกำหนดทิศทางในการบริหารงานของหน่วยงานได้ ซึ่งผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทั้งด้านการบริหารงานและงานตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของตนเป็นอย่างดี ดังนั้น จึงย่อมเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการช่วยป้องกันและปราบปรามการทุจริตในหน่วยงานของตน และนอกจากนั้น ถ้าพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายแล้ว หน่วยงานภาคราชการทุกหน่วยงานมีภารกิจหลักอันสำคัญยิ่งประการหนึ่งก็คือ ต้องมีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในหน่วยงานของตนเองอยู่แล้ว เพราะแต่ละหน่วยงานย่อมรู้ขั้นตอน หลักเกณฑ์ และวิธีการในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี สามารถทราบถึงขอบพร้อมหรือช่องว่างของกฎหมาย ระเบียบ และช่องทางในการกระทำการทุจริตของเจ้าหน้าที่ในสังกัดได้ เนื่องจากมีกรณีที่เคยสอบสวนลงโทษเจ้าหน้าที่กระทำการทุจริตมาบ้าง สามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาโดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้การทุจริตของเจ้าหน้าที่ที่มีความเสี่ยงมากขึ้น หรือลดโอกาสของเจ้าหน้าที่ในสังกัดในการกระทำการทุจริตได้เป็นอย่างดี แต่ปรากฏว่าปัจจุบันหน่วยงานภาคราชการแต่ละหน่วยไม่มีการทำหน้าที่หลักในเรื่องนี้อย่างจริงจัง โดยไม่เห็นว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยงาน แต่กลับเห็นว่าเป็นหน้าที่ขององค์กรกลางอื่นที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในเรื่องนี้โดยตรง อันเป็นผลทำให้การทุจริตได้แพร่กระจายไปทั่วทุกหน่วยงานอย่างรวดเร็ว เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปในสังคม

ระบบการตรวจสอบการปฏิบัติราชการที่มีอยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบภายนอก เช่น คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น หรือการตรวจสอบภายในที่มีผู้ตรวจราชการกระทรวง ผู้ตรวจราชการกรม รวมทั้งผู้ตรวจสอบภายใน จะมีการปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะการตรวจสอบภายหลัง ที่หน่วยงานผู้รับการตรวจสอบได้ปฏิบัติงานเรื่องหนึ่งเรื่องใดไปแล้ว มีการตรวจสอบแบบสุ่มตรวจ ซึ่งใน

ส่วนของผู้ตรวจสอบภายในมักจะมีปัญหาในการปฏิบัติงาน ซึ่งเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น ผู้บังคับบัญชาไม่ให้ความสำคัญและไม่ให้การสนับสนุนหรือแก้ไขปรับปรุงระบบงานตามที่คุณตรวจสอบภายในเสนอแนะ ถูกเพื่อนร่วมงานมองในแง่ร้าย ทำให้ระบบการตรวจสอบภายในที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไม่สัมฤทธิ์ผลในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในหน่วยงานเท่าที่ควร

ดังนั้น สมควรที่ทุกหน่วยงานภาครัฐจะควรดำเนินการสร้างระบบการควบคุมการปฏิบัติงานภายใน เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะระบบการปฏิบัติงานที่มีลักษณะล่อแหลมหรือที่มีการทุจริตได้ง่ายนั้น สมควรจะได้พิจารณากำหนดให้มีระบบควบคุมการปฏิบัติงานที่สามารถยับยั้งหรือป้องกันการทุจริตของเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบขึ้น ซึ่งในการสร้างระบบดังกล่าว ทุกหน่วยงานสามารถกำหนดรูปแบบ หลักเกณฑ์ หรือวิธีปฏิบัติได้ตามที่เห็นว่าเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เช่น จัดระบบงานให้มีการสับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตามระยะเวลาที่เห็นสมควร การตัดตอนหรือไม่ให้การปฏิบัติงานทุกขั้นตอนอยู่ในความรับผิดชอบของบุคคลเดียวหรือหน่วยงานเดียว การกำหนดให้มีการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยให้สามารถตรวจสอบกันเองได้ เป็นต้น

การสร้างระบบการควบคุมการปฏิบัติงานภายในของแต่ละหน่วยงานนั้น สมควรมอบหมายให้หน่วยงานภายในซึ่งมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่อยู่แล้ว ดำเนินการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานภายในหน่วยงานให้สามารถยับยั้งหรือป้องกันมิให้การดำเนินงานในแต่ละด้าน หรือแต่ละเรื่องเกิดการทุจริตได้ง่าย

ดังนั้น เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศ และการบริหารงานภายในหน่วยงานภาครัฐมีประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์มากขึ้นในทางปฏิบัติ สมควรกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานตั้งแต่ระดับกรมขึ้นไป รวมทั้งรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐต้องถือเป็นนโยบายสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะต้องมีการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในหน่วยงานอย่างเข้มงวดและจริงจังมากขึ้น โดยเห็นควรกำหนดให้ทุกหน่วยงานต้องถือปฏิบัติและดำเนินการ ดังนี้

1. รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง อธิบดี ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ มีหน้าที่หรือภารกิจที่สำคัญที่จะต้องดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในหน่วยงานที่กำกับดูแลรับผิดชอบให้หมดไปหรือลดลงให้มากที่สุด โดย

1.1 ศึกษา วิเคราะห์ กฎหมาย ประกาศ ระเบียบ คำสั่ง ที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ทั้งหมดรวมถึงพฤติการณ์การทุจริตของเจ้าหน้าที่ในสังกัดที่เคยเกิดขึ้นแล้วในงานแต่ละหน้าที่ และเสนอแนะเพื่อให้มีการแก้ไขปรับปรุง กฎหมาย ประกาศ ระเบียบ คำสั่ง และวิธีการปฏิบัติราชการให้เกิดระบบควบคุมการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตภายในหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลอย่างจริงจัง

1.2 จัดทำแผนงานโครงการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในหน่วยงานให้สามารถลดการทุจริตได้ภายในระยะเวลาและเป้าหมายที่กำหนด และต้องกำหนดให้มีหน่วยงานหรือคณะกรรมการ หรือคณะทำงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามแผน พร้อมทั้งประเมินผลการดำเนินการตามแผน

1.3 แผนงานโครงการตามข้อ 1.2 ต้องจัดทำให้เสร็จภายในหกเดือน นับแต่วันที่รับทราบนโยบายนี้

1.4 การดำเนินการตามข้อ 1.2 ให้จัดส่งให้สำนักงาน ป.ป.ช. และเผยแพร่ให้สาธารณะทราบด้วย

2. รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง อธิบดี หรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหน่วยงานใด ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการ หรือเพิกเฉยไม่สนองต่อมาตรการข้างต้น หรือไม่สามารถลดการทุจริตภายในหน่วยงานที่กำกับ ดูแล รับผิดชอบได้ ให้ถือว่าไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารงาน

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

10 มกราคม 2545